

Høyere fravær etter pandemien

Fraværet har økt for elevene som fullfører videregående skole, både i timer og dager. 3,6 prosent av alle elevene sluttet i løpet av skoleåret 2022–2023, noe som er litt høyere enn i 2018–2019.

STATISTIKK | SIST ENDRET: 16.11.2023

Hovedfunn

- Elevene har typisk 4 dager og 16 timer fravær. Det er 1 dag og 5 timer høyere enn i 2018–2019.
- Jentene har én dag mer fravær enn guttene, mens timefraværet er likt for jenter og gutter.
- Elever på studieforberevende utdanningsprogram har 3 timer mer timesfravær enn elever på yrkesfag.
- Andel elever uten vurderingsgrunnlag (IV) synker til 2,6 prosent. Dette er 0,6 prosentpoeng lavere enn i 2018–2019.
- 3,6 prosent av elevene i videregående opplæring sluttet i løpet av skoleåret 2022–2023.
- På studieforberevende slutter flere gutter enn jenter, mens på yrkesfag er det motsatt.

Stor økning i timefraværet

Under pandemien ble det innført midlertidige endringer i fraværsreglene på videregående opplæring. Skoleåret 2022–2023 er første hele skoleår som ikke er omfattet av de midlertidige endringene. Dette skoleåret er dermed sammenlignbart med skoleåret 2018–2019, året før pandemien.

Elevene har typisk 4 dager og 16 enkelttimer fravær på vitnemålet. Det er én dag og fem timer høyere enn i 2018–2019, altså før pandemien.

Det har den siste tiden vært stor offentlig oppmerksomhet rundt temaet fravær og skolevegring. Informasjon fra statsforvaltere og sektororganisasjoner tyder på at elevenes fravær har økt. Skoleeiere og

skoleledere bekrefter også at de opplever at antallet fraværsdager har økt de senere årene (Bergene mfl., 2023). Fraværstallene for 2022–2023 bekrefter det bildet sektor har rapportert om.

Det typiske dagsfraværet er likt på alle trinn. Median timesfravær øker med klassetrinn, fra 14 timer på vg1, til henholdsvis 17 og 18 timer på vg2 og vg3. Jentene har en dag mer fravær enn guttene, mens timefraværet er likt for gutter og jenter.

Lavere timefravær blant yrkesfagelevne

Elevene på studieforbereende utdanningsprogram har typisk tre fraværstimer mer enn elevene på yrkesfaglige utdanningsprogram, mens dagsfraværet er likt for de to utdanningsløpene. Det er bare i Agder og i Oslo at yrkesfagelevne har flere fraværstimer enn elevene på studieforbereender. For de resterende fylkene er det mellom 1 og 4 timer forskjell de yrkesfaglige utdanningsprogrammene og på studieforbereende. Fraværet på vitnemålet har betydning for om en elev får læreplass (Utdanningsdirektoratet (2019)). Det kan være en forklaring på hvorfor timesfraværet er lavere for disse elevene.

Lavest timesfravær i Trøndelag

Det er store geografiske forskjeller i timesfraværet til elevene, men dagsfraværet er relativt likt mellom fylkene. Elevene i Oslo har det høyeste fraværet, både flest dager og timer med hhv. 5 dager og 20 timer fravær. Elevene i Trøndelag har lavest fravær i median med hhv. 4 dager og 12 timer. Nordland derimot har høyest andel som slutter i videregående skole i løpet av skoleåret, og er også blant fylket med høyest timesfravær.

Om statistikken: Fravær på vitnemålet

Statistikken viser tall for elevers fravær, både i timer og dager. Denne statistikken viser til fravær slik det kommer frem på vitnemålet. Fravær føres i hele dager og timer hver for seg.

Tallene i denne analysen viser medianen for fravær målt i antall dager og antall timer på vitnemålet for elever i videregående skole. Medianen viser til den midterste verdien når fraværet settes opp i synkende

eller stigende rekkefølge. Medianen gir et riktigere bilde enn gjennomsnittet av hvor mye fravær det er vanlig for elever å ha. Det er fordi medianen ikke påvirkes like mye som gjennomsnittet av at noen få elever har veldig høyt fravær.

Elever som slutter i videregående skole er ikke inkludert i fraværstatistikken.

Fra 4. mars og ut skoleåret 2019–20 ble det ikke ført fravær på vitnemål eller kompetansebevis. Skolene var også stengt fra midten av mars til midten av mai. Også skoleåret 2020–2021 og 2021–2022 gjaldt det unntaksregler for fravær av helsegrunner. Unntaket gikk ut på at det ved alt fravær av helsegrunner var tilstrekkelig med egenmelding for myndige elever og foreldrebekreftelse for de under 18 år som dokumentasjon. Fravær av helsegrunner skulle dessuten ikke føres på vitnemål og kompetansebevis. Fravær av helsegrunner inkluderte også covid-19-relatert fravær som testing og karantene.

[Les mer om den midlertidige forskriften hos Lovdata](#)

Færre elever uten vurderingsgrunnlag

4 300 elever, eller 2,6 prosent av elevene, ble stående uten vurderingsgrunnlag i minst ett fag i 2022–2023. Det er om lag 700 færre elever enn forrige skoleår, og 1 000 færre enn siste skoleåret før pandemien. 40 prosent av elevene som ikke fikk vurderingsgrunnlag, eller 1 700 elever, manglet det i bare ett fag, mens 60 prosent manglet vurderingsgrunnlag i flere fag. Dette er den laveste andelen elever uten vurderingsgrunnlag siden tidsserien begynte i 2014–2015.

Om lag halvparten av elevene uten vurderingsgrunnlag fikk dette grunnet overskredet fraværsgrense.

Om statistikken: Elever uten vurderingsgrunnlag

Statistikken «Elever uten vurderingsgrunnlag» gir oversikt over hvor stor andel av elevene i videregående skole som ikke får karakter fordi de har overskredet fraværgrensen eller mangler vurderingsgrunnlag i ett eller flere fag ved standpunkt. Skolen fører da koden IV i stedet for standpunkt karakter. «Elever uten vurderingsgrunnlag – fellesfag» viser hvor stor andel av elevene som ikke får karakter i fellesfagene. «Elever uten vurderingsgrunnlag – fagstørrelse» viser andelen med IV i små, mellomstore og store fag.

Andelen som sluttet er på nivå med fjoråret

3,6 prosent av alle elever i videregående opplæring sluttet i løpet av skoleåret 2022–2023. Det er 0,1 prosentpoeng færre enn året før. De to første koronaårene var andelen elever som sluttet lavere enn i årene før pandemien. Det siste året gikk det imidlertid opp igjen og var litt høyere enn før pandemien. Skoleåret 2022–2023 gikk nivået noe ned, men er fortsatt over nivået før pandemien.

Flest elever slutter på yrkesfag

Det er betraktelig flere elever som slutter på yrkesfaglige utdanningsprogrammer enn på studieforberevende utdanningsprogrammer. Totalt slutter 6,2 prosent på yrkesfag og 2,1 prosent på studieforberevende i løpet av året. Dette er en nedgang på 0,1 prosentpoeng fra 2021–2022, for både studieforberevende på yrkesfag.

Færrest slutter på idrettsfag

Under én prosent av elevene på idrettsfag slutter i løpet av året. I motsatt ende av skalaen finner vi restaurant- og matfag og det nye utdanningsprogrammet frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign, begge med over 10 prosent som slutter. Med unntak av påbygg er andelen elever som slutter lavere i alle de studieforbereende utdanningsprogrammene enn i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene.

Gutter slutter i større grad enn jenter

Totalt i videregående opplæring er det flere gutter (3,9 prosent) som slutter i løpet av skoleåret enn jenter (3,4 prosent). Innen henholdsvis studieforbereende og yrkesfag, er det imidlertid ikke store forskjellene. Grunnen til at det likevel er forskjell totalt sett, er at gutter i større grad går på yrkesfag hvor andelen som slutter er høyere enn på studieforbereende.

I yrkesfaglige utdanningsprogrammer er det en større andel jenter enn gutter som slutter totalt og på hvert enkelt trinn. I utdanningsprogrammer med stor overvekt av gutter slutter jenter i større grad enn gutter.

Tilsvarende slutter gutter i større grad enn jenter i utdanningsprogrammer med stor overvekt av jenter.

Færrest slutter i Oslo

I Oslo slutter 2,6 prosent av elevene i løpet av skoleåret. I Nordland, hvor flest slutter, er andelen 4,5 prosent. Til tross for å ha den laveste andelen elever som slutter på hvert trinn totalt, har Oslo den høyeste andelen elever som slutter på yrkesfag. Oslo har få elever på yrkesfag sammenliknet med studieforberevende, og svært få elever slutter på studieforberevende. Det gjør at Oslo har klart færrest elever som slutter totalt sett.

Om statistikken: Sluttet i løpet av skoleåret

Statistikken «Sluttet i løpet av skoleåret» viser elever som slutter mellom 1. oktober og skoleslutt uten å ha begynt på et nytt utdanningsløp. En elev må altså ha sluttet etter 1. oktober for å bli inkludert i statistikken. Elever som i løpet av skoleåret bytter utdanningsprogram eller skole, vil ikke bli regnet som sluttet.

Hvorfor øker fraværet?

Ut fra kunnskapsgrunnlaget vi har i dag kan vi ikke forklare hva økningene i fraværet skyldes. Årsakene er komplekse og sammensatte. Utdanningsdirektoratet vil følge med på utviklingen og gjøre ytterligere analyser av tallene.

Våren 2023 gjennomførte NIFU en spørreundersøkelse og fokusgruppeintervjuer med skoleledere og skoleeiere. Respondentene peker på at fraværet har blitt mer komplekst, og at årsakene er mer alvorlige enn tidligere. Flere mener at fraværet i stor grad skyldes individuelle og personlige faktorer, men det trekkes også frem at fravær er påvirket av større samfunnstrender. Det kan blant annet handle om økt digitalisering, og at blant annet sosiale medier kan gi alternative sosiale fellesskap. Dette kan påvirke døgnrytmen og dermed elevenes evne til å møte opp på skolen.

Mange skoleledere og skoleeiere mener at pandemien kan ha medført nye årsaker til fravær. De kan for eksempel handle om manglende sosial trening og en lavere terskel for å være hjemme ved mildere fysiske

plager (Bergene m.fl. 2023). Skoleledere og skoleeiere peker også på en endret foreldrerolle som innebærer en lavere terskel for å holde barna hjemme fra skolen, som en eksisterende samfunnstendens som kan samspille med pandemirelaterte årsaker.

Udir leverte i oktober 2023 svar på et oppdrag om å utarbeide en oversikt over hvilken kunnskap vi har om høyt elevfravær i grunnskolen og i videregående skole (Utdanningsdirektoratet (2023)).

Referanser

Bergene m. fl. (2023): Fravær som vekker bekymring. Skoleeieres og skolelederens inntrykk og forståelse av fraværssituasjonen i Skole-Norge

Utdanningsdirektoratet (2019): Hvorfor får ikke alle søkere læreplass?

Utdanningsdirektoratet (2023): Utdanningsdirektoratet foreslår nye tiltak mot skolefravær